

Leto XXI.

Ljubljana, 25. novembra 1918.

Štev. 3.

Tri važne stvari.

(Na občnem zboru dne 15. avgusta t. l. predaval M. Hafner.)

1. Štatistika.

Štatistika se nam zdi na prvi pogled nekaj suhoparnega, dolgočasnega, skoraj bi rekel nepotrebnege. Pa je vendar podlaga malodane vsaki vedi in pogoj vsakega napredka. Posebno važna je štatistika na gospodarskem polju. Ona pokaže dobro in slabo stran vsakega zakona, vsake odredbe in vobče vsakega dejanja, ki količkaj posega v posamezno gospodarsko stroko.

O borzi trdijo, da je politični barometer, ki kaže politično vreme v državi in v mednarodnem razmerju. Če je borza političen, je štatistika gospodarski barometer, ki nam pokaže natanko vse gospodarske uspehe in neuspehe, vse gospodarske vrline, pa tudi vse gospodarske pomanjkljivosti.

Kolikokrat smo v zadnjih letih zaželeli štatistike, kolikokrat smo jo naravnost potrebovali. In sicer splošno in podrobno štatistiko. Trdim naravnost, da je uspešno delovanje društvenega odbora nemogoče, če nimamo vsaj splošne štatistike. Vedeti moramo, koliko da je čebelarjev, koliko imajo panjev s premičnim in koliko z nepremičnim delom. Katere vrste so ti panji: Žnideršičevi, gerstungovci, eksportni itd. Koliko plemenjakov posamezni prezimi, koliko ima rojev, koliko plemenjakov in rojev se proda. Komu smo prodajali čebelarstvo blago in po katerih cenah. Koliko plemenjakov je pozimi pomrlo. Koliko čebelarjev je, ki niso člani društva. Taka bi bila najvažnejša vprašanja splošne štatistike. Poleg teh pa še marsikatera vprašanja manjšega pomena.

Kar se tiče podrobne štatistike, le omenjam, da se zamorejo neštetilna znanstvena in praktična vprašanja rešiti le na podlagi natančne tozadevne štatistike, recimo: vpliv lege čebelnjaka na razvoj čebel, vpliv vremena na sprašenje matice, vpliv kakovosti medu na prezimljenje čebel.

Posameznik tu ne premore ničesar. Tudi društveni odbor ne pride do cilja. Treba bo sodelovanja nas vseh, da dosežemo v najkrajšem času vsaj prepotrebno splošno čebelarstvo štatistiko. In to štatistiko bo treba od leta do leta gojiti in spopolnjevali.

Naša dolžnost je, da se danes pomenimo, kako bi najlaglje dosegli svoj namen.

2. O organizaciji.

Tisti izmed vas, ki so se udeležili zadnjega občnega zbora pred vojno v dvorani hotela Loyd, se bodo še spominjali, koliko lepih besed je bilo takrat govorenih, koliko lepih načrtov je bilo takrat sestavljenih, kako roznato smo si takrat predstavljali čebelarstvo prihodnost. Govorili in sklepali smo o društvenem domu, o čebelarstvu razstavi, o čebelarstvu šoli, o centrali za nabavo in prodajo čebelarstvih potrebščin, o čebelarstvu zakonu in drugih takih lepih rečih. Danes, v petem letu svetovne vojne, je naše razpoloženje nekam drugačno. Zadovoljni smo, da smo ohranili našo organizacijo in društveno glasilo. Zavedamo se pa tudi, da se dolgo let nimamo nadjati deželni in državnih podpor, da smo dolgo let navezani sami nase, na svojo lastno moč. Naša dolžnost je, da tej zavesti prilagodimo svoje načrte za bodočnost. Postavimo se na lastne noge, združimo se vsi do zadnjega v društvenem krogu, iščimo moči in zavetja v skupnosti, urejamo skupno naše skupne sadove, udeležujmo se vsi do zadnjega posvetovanj o skupnih zadevah, žrtvuemo za skupno delo in denar, in uspehi ne bodo izostali. Zakaj v organizaciji je moč! En sam pogled v naše politično življenje nas o tem prepriča. Komaj sedemnajst odstotkov prebivalcev evropskih držav pripada k organiziranemu delavskemu stanu, torej slaba petina. Pa vendar upoštevajo vse vlade želje in zahteve organiziranih delavcev. Zakaj? Ker so dobro organizirani, vsi za enega, eden za vse! Nasprotno pripada kmetskemu stanu dobra polovica prebivalstva posameznih držav. Pa vendar ga nihče nikjer ne upošteva. Zakaj? Ker nimajo nobene skupne organizacije, nobene take organizacije, ki bi rodila zavest skupnosti. Kako mogočen faktor bi bil organiziran kmet. Proti njegovi volji bi se ne sklenil noben zakon, bi se ne izvršilo nobeno politično dejanje, bi ne bilo nobene vojne. Isto število neorganiziranih kmetov pa ne pomenja ničesar. So kakor raztresene palčice, zanikern paglavec jih polomi lepo po vrsti cele kupe. V organizaciji je moč, svoboda, življenje! Brez organizacije pa slabost, suženjstvo, pogin!

Storimo torej svojo dolžnost. Vsak izmed nas, dragi čebelarji, naj prevzame delo apostola. Gre naj k sosedu-čebelarju, ki še ni član društva, in dopove naj mu, da je njemu samemu in celoti v korist, če pristopi k društvu. In kdor je pri društvu, naj se udeležuje občnih zborov, predavanj in posvetovanj, poroča in piše naj v društvenem gasilu, pride naj z nasveti, in celota mu bo hvaležna. Lepo število bi nas bilo, če bi bili vsi čebelarji člani društva, in naš glas bi bil mogočen. Z združenimi

močmi bi si lahko v kratkem času zagotovili ono denarno podlago, ki je potrebna za uspešno društveno delovanje. In kmalu bi lahko sklepali o čebelarški razstavi, čebelarškem zakonu, čebelarški knjižnici, čebelarškem domu itd.

Je pa skupna zadeva, ki se odlašati več ne da. Taka nujna zadeva je ustanovitev čebelarške centrale za nabavo in prodajo čebelarških potrebščin, kakor panjev, slammic, čebelarškega orodja, čebelarških strojev itd. Naša dolžnost je, da ustanovimo takoj tako centralo. Predstavljam si jo kot družbo z omejeno zavezo. Temeljni deleži članov bi znašali po 500 K. — Načrt pravil take družbe bi jaz sestavil, in v kratkem bi se sešli vsi čebelarji, ki bi hoteli pristopiti v to družbo, na posvetovanje in sklepanje o družbenih pravilih.

3. Cene.

V današnjih časih je kočljivo govoriti o cenah. Različni c. kr. prehranjevalni uradi in pa tudi listi, ki o čebelarstvu premalo razumejo, nam očitajo oderuške cene. Mnogi izmed nas so pa mnenja, da so cene za med v primeri s ceno drugih živil prenizke. Vemo, da ne moremo določiti vsestransko obvezih cen, zavedamo se pa tudi, da moramo imeti mi čebelarji prvo in zadnjo besedo pri določevanju cen.

Tovariši čebelarji! Cena za vsako blago, ki pride na svetovni trg, se določi na podlagi produktivnih, lastnih stroškov. Da se spozna lastne stroške, pa treba računati. Tovarnar računa že od nekdaj, koliko da ga stane blago. In on računa natančno, računa tako natančno, da se ne izgubi niti trohica dela, pa tudi ne trohica časa, zakaj čas je denar. Ker računa natančno, ve tudi natančno, koliko da ga stane blago, in ker to ve, določi lahko sam ceno svojemu blagu. Kot tovarnar, računa že od nekdaj kapitalist. Tudi on računa natančno, da se mu ne izgubi niti trohica časa.

Čebelar in kmet pa do danes nista računala. Zato nista mogla vedeti, koliko da ju stane blago. Ceno njiju blagu so določevali drugi. Posledica temu je bila, da sta tovarnar in kapitalist bogatela in postala končno tako močna, da vladata danes svetu in vojnam. Čebelar in kmet pa sta lezla v dolgove.

Nova doba po vojni nam mora prinesiti tozadevno popoln preobrat. Tudi čebelar mora pričeti računati. In računati mora natančno: Obresti od obratne glavnice, ki jo je porabil za napravo čebelnjaka, za nakup panjev, za nakup čebelarškega orodja, nadalje amortizacijo obratne glavnice, to je obrabo čebelnjaka, panjev, čebelarškega orodja i. t. d., nadalje vse izdatke, posebno pa vsako delo in vsako nadzorstvo. Čebelar, ki bi računal natančno, bo spoznal, da cena medu pred vojno ni dosegala njegovih lastnih stroškov. Na podlagi takih natančnih računov bodo našli marsikateri čebelarji različne cene, kar je čisto naravno. Čebelarja, ki ima par panjev, stane dobljeno blago mnogo več, kakor tistega, ki ima, recimo, sto panjev. Povprečna vsota teh različnih cen bi pokazala povprečno ceno

za tisto leto, in povprečne cene zadnjih deset let bi pokazale pravo ceno blaga, pod katero bi se ne smelo nikdar prodajati.

Na podlagi računov sem se prepričal, da naše produktivne cene presegajo od državnih oblasti določene vodilne cene, ki so naznanjene v zadnji številki društvenega glasila. Po teh cenah bi imel čebelar prodajati med-točenec konsumentu po 20 K, trgovcu ali prekupcu pa le po K 16.—, med prešanec pa po 12 K, oziroma po 9 K. Ta velika razlika v cenah za med točenec in za med prešanec se mi ne zdi opravičena, in datira menda še iz časov, ko se je še zalega prešala za med. Danes imamo za zalego boljšo porabo in pomlajamo z njo svoja ljudstva.

Kakor rečeno, imamo le vodilne cene. Pri današnjih razmerah bi pa vendarle čebelar že lahko imel sitnosti, če bi prodajal med nad temi vodilnimi cenami. Kakor je naša dolžnost, da ne pretiravamo cen, tako je naša pravica, da zahtevamo lastne produktivne cene. Po mojih računih in mojem mnenju danes lahko zagovarjamo kot lastne produktivne cene sledeče cene: za med točenec 26 K, za med prešanec 24 K, za vosek 40 K za kilogram, za čebele v trgatev 10 K, za plemenjake spomladi od 80 K do 140 K, za roje mesca maja in junija po 40 K za kilogram.

Čebelarji!

Na letošnjem občnem zboru čebelarskega društva se je sklenila ustanovitev čebelarske družbe, katere glavni namen bi bila nabava in prodaja čebelarskih potrebščin, kakor panjev, slamnic, čebelarskega orodja, čebelarskih strojev i. t. d. Petindvajset odličnih čebelarjev je prijavilo takoj svoj vstop v nameravano čebelarsko družbo z omejeno zavezo.

Odbor osrednjega čebelarskega društva naznanja, da je društveni predsednik g. M. Hafner sestavil načrt pravil za družbo, ki jih je odbor v svoji zadnji seji še nekoliko spopolnil ter jih priobčuje v današnjem »Čebelarju«. Odbor vabi torej vse tiste gg. čebelarje, ki so svoj pristop k družbi že priglasili, nadalje pa tudi vse tiste gg. čebelarje, ki še nameravajo pristopiti k družbi in končno vse one, ki se zanimajo za to čebelarsko družbo, da pridejo prihodnjo pomlad, ko bodo razmere v jugoslovanski državi že urejene, v Ljubljano, da se še skupno dogovorimo o družbenih pravilih, sklenemo družbeno pogodbo in se dogovorimo o poslovanju čebelarske družbe. Dan in kraj zborovanja bo objavljen v »Slov. Čebelarju« in v drugih slovenskih in slovanskih listih. Med časom pa razmišljajte o pravilih, da jih potem na sestanku skupno še kolikor mogoče spopolnimo. Porabite pa med tem časom tudi vsako priliko, da razložite svojim prijateljem in znancem pomen te akcijske družbe, h kateri lahko vsakdo pristopi. Čim trdnejši bo temelj, na katerega bomo postavili podjetje, tem večji bo uspeh.

Čebelarska družba naj bi nam sčasoma preskrbela čebelarski dom, stalno čebelarsko razstavo, čebelarsko knjižnico in druge take čebelarske

naprave, ki so splošne važnosti, zato želi odbor osrednjega čebelarskega društva, da smatrajo vsi gg. čebelarji ustanovitev te družbe za važno skupno zadevo, in da pristopi k nji vsakdo, komur le količkaj dopuščajo razmere — svoj denar bo imel bolj varno naložen v tem podjetju, kot v svoji skrinji.

Tofej na svidenje na sestanku dne 8. decembra!

Odbor

Osrednjega čebelarskega društva.

Družbena pogodba.

§ 1. X. Y. Z. ustanove družbo z omejeno zavezo pod tvrdko: »Zveza za prospeh jugoslovanskega čebelarstva, družba z omejeno zavezo«.

§ 2. Sedež družbe je v Ljubljani.

§ 3. Namen družbe je:

1. Naprava, nabava in razpečavanje vsakovrstnih čebelarskih potrebščin, kakor: panjev, čebelarskih strojev in raznega čebelarskega orodja.

2. Nakup, industrijsko predelovanje in prodaja medu in voska ter nakup in prodaja živih čebel.

3. Naprava in vzdrževanje vzornega čebelnjaka.

4. Prirejanje časovno omejenih in stalnih čebelarskih razstav.

5. Nabava in vzdrževanje čebelarske knjižnice.

6. Prireditve in vzdrževanje preizkuševališča za čebelarsko blago in čebelarske izdelke.

7. Nakup ali naprava in vzdrževanje »Čebelarskega Doma« kot središča in zavetišča vseh naprav te družbe in vseh naprav Osrednjega čebelarskega društva za Kranjsko.

§ 4. Osnovna glavnic družbe znaša K, od katere podpiše in se zaveže plačati:

X.

Y.

Z.

Podpisana vsota osnovne glavnice tvori delež družbenika, kateri jo ima vplačati najkasneje do

Najmanjši delež je po 500 K (petsto kron).

§ 5. Deleži niso deljivi. Nobeden družbenikov ne sme svojega deleža odstopiti kaki tretji osebi brez izrečnega, z absolutno večino na občnem zboru družbenikov sklenjenega dovoljenja.

Posamezni družbenik sme imeti največ do 10 (deset) deležev, izvzemši »Osrednje čebelarsko društvo«, ki sme imeti vse svoje denarno premoženje naloženo v deležih.

Če odmrjo družbeniki, sme prevzeti njihov delež kdo izmed njihovih dedičev.

§ 6. Na občnem zboru se smejo vzeti v družbo z absolutno večino glasov novi družbeniki; temeljni deleži teh novih družbenikov pa ne smejo biti manjši kakor 500 K.

§ 7. Družbeniki imenujejo na občnem zboru poslovodjo, ki se sme odstaviti le iz važnih vzrokov, kakor so navedeni v členu 125. tržovskega zakonika.

§ 8. Poslovodja zastopa družbo sodno in izvunsodno in opravlja vse družbene posle razen onih, ki so po postavi pridržani zboru družbenikov. Le za nakup ali prodajo ali obremenitev nepremičnega premoženja in za sklepanje kupčij, katerih predmet presega vsoto 3000 K, je potrebno dovoljenje nadzorstva. Poslovodja vodi vse tržovske knjige, sestavlja vsakoletno bilanco, sklepne račune in inventuro v zmislu postavnih določb. Vodi tudi zapisnik in deležno knjigo in naznanja tržovskemu sodišču postavna oglasila za tržovski register. Glede podrobnejših odnošajev med to družbo in poslovodjo velja posebna, med istima sklenjena službena pogodba. Dotično pogodbo sestavi nadzorstveni svet, odobri jo občni zbor.

§ 9. Poslovodja nastavlja in odstavlja z dovoljenjem nadzorstva družbine uradnike in uslužbence, če treba tudi prokuriste in določa njih delokrog. O odstitvi stalno nastavljenih uradnikov in uslužbencev odloča v slučaju pritožbe končno občni zbor.

§ 10. Poslovodja podpisuje za družbo na ta način, da pride njegov podpis pod besedilo tvrdke, ki je ali pisana ali s štopiljo odtisnjena ali tiskana.

§ 11. Poslovodja se ne sme udeležiti nikakega konkurenčnega podjetja in ne sme sklepati v lastnem imenu in na lastni račun kupčij v poslovnem obsegu te družbe. Določilo te točke velja v enaki meri za vse člane te družbe. Za prestopke tega določila se določi konvencionalna kazen v znesku 30% obratne vsote prepovedanih kupčij, katera kazen se vplača v rezervni sklad te družbe.

§ 12. Nadzorstvo obstoji iz petih članov, namreč predsednika in štirih odbornikov. Voli jih občni zbor z absolutno večino glasov za dobo treh let. Poslovna doba prvega nadzorstva pa traja le do sklepanja o prvi letni bilanci.

Nadzorstvo v celoti, pa tudi vsak posamezni član nadzorstva ima pravico nadzorovati poslovodjo, pregledati družbine knjige in družbine zaloge, in zahtevati natančna poročila o družbinih kupčijah in vobče o vseh zadevah družbe.

Nadzorstvo v celoti pregleda in odobri letne računске zaključke in letno bilanco in jih predloži občnemu zboru, imenuje poslovodja in skličje v slučaju odstitve poslovodja občni zbor.

Nadzorstvo je sklepčno, če sta poleg predsednika navzoča še dva odbornika, ter sklepa z absolutno večino glasov. Pri enakem številu glasov odločuje glas predsednika. Najmanj trije člani nadzorstva morajo stanovati v Ljubljani.

O poslovanju nadzorstva sestavi nadzorstvo, če treba, natančen poslovni red.

§ 13. Zbor družbenikov se snide vsaj enkrat na leto, in sicer najkasneje v mescu marcu vsakega leta. Občnemu zboru so pridržani sklepi o predmetih, navedenih v § 35., odstavki 3., 6. in 7. zakona o družbah z omejeno zavezo, posebno pa:

a) pregledovanje in odobrenje računskih zaključkov, razdeljevanje čistega dobička v zmyslu te pogodbe in razbremenitev poslovdaja;

b) nastavljanje in odstavljanje likvidatorjev.

Razen tega se mora sklicati občni zbor družbenikov vsakokrat, kadar to zahteva nadzorstvo ali najmanj deset družbenikov.

§ 14. Sklicati sme občni zbor družbenikov nadzorstvo. Vabila na občni zbor se pošljejo v priporočenih pismih. Med dnevom, ko se je oddalo pismo na pošto, in med dnevom občnega zbora mora preteči najmanj devet dni. Namen zborovanja se mora v povabilu naznaniti. Če se name-rava spremeniti družbena pogodba, se mora v povabilu navesti nakratko predmet nameravane spremembe.

Samostalni predlogi družbenikov se morajo naznaniti nadzorstvu najmanj tri dni pred občnim zborom.

§ 15. Pravico do glasovanja ima vsak družbenik. Vsakih 500 kron vplačane temeljne glavnice da en glas. Sklepa se, v kolikor zakon ne določa drugače, z navadno večino glasov. Za premembo družbene pogodbe in razdružitev je potrebna dvetretjinska večina navzočih družbenikov.

§ 16. Sklepi občnega zbora se vpišejo takoj v protokolno knjigo, in poslovdaja jih mora podpisati.

§ 17. Prvo upravno leto se prične z onim dnem, ko se je vpisala družba v trgovski register deželnega kot trgovskega sodišča v Ljubljani in neha z 31. decembrom s kalendaričnimi leti.

§ 18. Koncem vsakega leta in najkasneje v februarju naslednjega leta sestavi poslovdaja inventuro in računski zaključek. Slednji mora obsegati račun o prometu, račun izgube in dobička in bilanco.

Sestava inventure in računskega zaključka naj se izvrši po sledečih navodilih:

a) Predmeti naj se cenijo kvečjemu po nakupni ceni. Pri eventualni zmanjšani vrednosti blaga naj se vzamejo razmerno nižje cene.

b) Vrednost dvomljivih terjatev določi poslovdaja.

Slednji odloča tudi o tem, katere terjatve bi bile neizterljive.

c) Temeljna glavnica se vpiše med pasiva.

Vsakemu družbeniku se vpošlje po en izvod računskega zaključka.

§ 19. Čisti dobiček se porabi na sledeči način:

a) 5⁰/₀ čistega dobička se izplača poslovdaju kot tantijema;

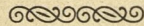
b) nato se izplačajo družbenikom 5⁰/₀ dividende od vplačanih poslovnih deležev — do 6⁰/₀;

c) ostali čisti dobiček se odkáže splošnemu rezervnemu skladu.

§ 20. Rezervni sklad se sme porabljati z dovoljenjem občnega zbora v dosego v točki tretji navedenega družbenega namena.

§ 21. V slučaju razdružitve te družbe pripade njeno prosto premoženje po izplačilu deležev »Osrednjemu čebelarškemu društvu za Kranjsko«.

§ 22. Družbenikom se povrnejo eventuelno nastali ustanovni stroški od družbe do zneska 500 K in se vpišejo k upravnim stroškom za prvo upravno leto.

Dobre posledice slabih čebelarških letin in slabe posledice dobrih čebelarških letin.

H. Peternel.

Dragi čitatelj! Ne misli, da sem se zmotil jaz ali pa stavec pri napisu tega spisa. Nikakor ne! Pisalo se je dosti o slabih posledicah slabih letin, in dosti pelo slavo dobrim letinam. Zato pogledjmo slabe in dobre čebelarške letine z druge strani.

Gorjé, trpljenje, siromaštvo, zaničevanje in kar je drugega slabega, rodi pri človeku razne kreposti, napravi kremenite in čiste značaje, udobnosti pa pokvariyo še tisto malo dobrega, kar je od rojstva v človeku. Nepopisno trpljenje sedanjega časa čisti cele narode, je napravilo iz našega nezavednega naroda neizprosno zaveden narod, ki ga ne potlači več nobena sovražna sila. Tako ima slaba čebelarška letina tudi dobre posledice, kakor ni dobra letina brez slabih posledic.

V sledečem hočem dokazati, da slaba čebelarška letina vpliva blagodejno na čebelarje, na čebelno pleme in čebelarške pridelke, medtem ko dobra letina kliče in povabi v čebelarški stan osebe, ki so čebelarstvu v škodo, slabša dobroto čebelnega plemena in spravlja ob ceno in vrednost čebelarške pridelke.

A. Dobra letina vpliva slabo, slaba letina pa dobro na čebelarje.

Neresnico bi govoril, ako bi rekel, da pravi čebelar čebelari samo iz ljubezni do čebel. Pa ravno tako je neresnično, če trdim, da čebelari pravi čebelar edinole radi dobička. Pravi čebelar ljubi čebéle, in večna Modröst je tako uredila, da dobi, čeravno ne vsako leto, vendar velikokrat čebelar sladko nagrado za svoj trud s čebelami. Da ne dobi kako leto nagrade, potrpi pravi čebelar, saj vé, da so njegove čebele pridne in da nimajo medú, ker ga niso mogle nanesti v panjí, ker ga ni bilo v naravi. In prav je, da je tako. Vsak izmed nas, ki gleda že veliko let svetlo solnce, ve, da po dobri letini se oprimejo čebelarstva osebe, ki jih vodi edino-le pohlep po dobičku. In da je malo med nami takih pohlepnežev, se imamo zahvaliti slabim letinam.

Bilo je leta 1910. Letina je bila slaba in treba je bilo preživiti čebele na svoje stroške. Šel sem mimo nekega čebelnjaka v O. Opazil sem, da

tehta čebelar panji. Mislil sem se ž njim nekaj pomenkovati in sem čakal, da konča svoje delo. Prišla je njegova »boljša polovica« iz hiše, in slišal sem ta zanimivi dvogovor:

Ona: »Ali so nabrale kaj te mrhe?«

On: »Noben panj nima za čez zimo, jih bom kar vse podušil.«

Ona: »Saj sem ti pravila lani, ne kupuj teh mrcin, ki samo žrejo in pa še zraven pikajo.«

On: »Sem ti dejal, da jih zadušim, za vosek in med pa že nekaj dobim.«

Ona: »Še vosek boš kuhal, kdo bo za teboj snažil kuhinjo, kdo bo obleko pral, kam pa deniš škatle?«

On: »Pa vse prodam!«

Ona: »Kdo je pa tisti norec, da ti dá zdaj jeseni kaj za to?«

Trenutek je bil ugoden. Stopil sem k čebelarju (?), in se ž njim pobotal za panji. Nepopisno je bil vesel lakomnik, da je dobil svoj denar od čebel, oziroma za čebele od mene nazaj. Jaz sem bil vesel, da sem rešil pridno žival žalostne smrti in očistil čebelarstvo družbo te garjeve ovce.

In, predragi čitatelj, kaj misliš, ali bi ti še čebelaril v miru, ako bi ne bilo slabih letin? Ni verjetno. Karkoli na svetu doniša stalen dobiček, je pod velikim kapitalom. Da bi čebelarstvo donášalo stalnih dohodkov, bi gotovo imele družbe bogatinov celo čebelarstvo v zakupu. Čebelna paša bi šla na dražbo, kakor lov divjačine, občine bi dobile nekaj kron, svoboda pa bi šla že zdavnaj po vodi. Poročila starih časov nam pravijo, da so morali nekdam kmetje dajati kot davek graščakom vsako leto gotovo množino medu; šele ko so bile stalno slabe letine, je ta davek odpadel.

Torej veseli se, dragi čitatelj, da je vsled slabih letin nemogoče s čebelami tako postopati, kakor s predivom, katero so tovarne spravile v svojo oblast.

Kaj bi bil čebelar, ako bi imelo čebelarstvo v zakupu delniško društvo bogatinov. Bil bi to plačan suženj bogatinov, oskrbnik čebel in ne njih lastnik.

B. Dobra letina poslabša čebelno pleme, slaba letina poboljša čebelno pleme.

Verjetno je, da je domovina čebel na jugu, v krajih, kjer ni zime, kjer se čebelna paša pretrga le nekaj tednov v letu. Od tam so se širile čebele proti severu po rojih, počasi, v presledkih in ne na veliko daljavo. Od rojev, kateri so se nastanili bolj severno, torej v kraj z daljšo zimo, so obstala samo tista ljudstva, ki so nabrala v primeri z drugimi več medu za čez zimo. Od teh ljudstev so se roji zopet naselili dalje proti severu in zopet so obstala le tista ljudstva, katera so nabrala več medu. Tako so postale čebele medicarice, katere negujemo mi. V gorkih krajih so pa ostale čebele lahkomiselné, rojijo kot nore, in imajo redkokdaj in redkokje večje zaloge medu. Pa tudi med čebelami, udomaćenimi v severnih krajih, narava sama odbira le najbolj pridna ljudstva s tem, da v slabih letinah poginejo manj varčna ljudstva gladu. Tako izboljša narava s po-

močjo slabih letin čebelno pleme. Da bi bila vsako leto bogata paša, bi ostala pri življenju tudi manj pridna ljudstva in bi se ista plodila naprej in prekašala po številu izvrstna ljudstva, ker manj pridna ljudstva dajo po več rojev.

Izurjen čebelar bo v tem oziru posnemal naravo. Ne bo puščal umirati ljudstva lakote, pač pa bo imel ravno v slabi letini prilik o ločiti dobra ljudstva od slabejših. V dobri letini, ko je v vseh panjih med, ni mogoče vedeti, katero ljudstvo primeroma številu čebel več nabere, v slabi letini pa se to koj zapazi; in kako lahko! Ena ljudstva so celo leto suha, druga pa imajo vedno precej medu. Prva se mora jeseni odpraviti, matice ugonobiti in čebele spoditi v meden panj. Korist tega dela se pokaže v večjem uspehu v prihodnjih letih.

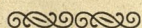
A tudi v drugem oziru izboljšuje slaba letina čebelno pleme. V dobri letini zalijejo čebele trotovsko satovje z medom, in sicer tem bolj, čim boljše so za nabiranje medu. Nasledek tega je, da je v dobrih letinah manj trotov v najizvrstnejših panjih, medtem ko je obilo trotov v takih panjih, ki vsebujejo za pašo bolj lena ljudstva. Zato je verjetno, da bo v dobri letini matica oplojena od trota iz manj vrednega ljudstva. Obilica medu v najboljših panjih prepreči razširjenje zalege in s tem rojenje najpridnejših ljudstev, medtem ko slabejša ljudstva močno rojijo. V slabi letini je pa stvar drugačna. Najizvrstnejša ljudstva imajo zadostno množino medu in torej zamorejo pravočasno se razviti in rojiti.

Zraven vsega tega uči z drugimi čebelarskimi mojstri angleški velečebelar Cowan, da so matiĉnjaki v posebno medenih letih majhni, liĉinke zanemarjene, ker čebele skrbi bolj paša zunaj panjů, nego delo v panju. Ta nauk sem sam našel potrjen in opazil, da so matiĉnjaki glede števila in oblike v slabejših letinah veliko pred onimi dobrih letin.

C. Dobra letina zmanjša ceno in vrednost čebelarskih pridelkov, slaba jih poveča.

Danes ne velja to pravilo. Naj bi imeli na vagone medu in voska, vse bi se naglo poprodalo. A čebelarili smo pred vojno in upamo, da bomo tudi po vojni. Starejši čebelarji pač vedo, kaj se pravi prodajati med, ako je dobra letina, in ga je dovolj. Ponujale so se čebelarjem naravnost smešne cene za najĉistejši iztoĉeni med; ĉe je kdo imel sreĉo oddati veĉjo zalogo medu po 120 kron za 100 kg, je bil že dober in sreĉen prodajalec. Smešno je bilo, da je kupil trgovec med po 1 krono 1 kg in ga prodajal po 2 kroni 1 kg, da je torej pri medu zaslužil trgovec nekoliko veĉ, nego čebelar, ki ga je pridelal. Trgovec je namreĉ zahteval, naj čebelar še pripelje med za 100 kron 100 kg v njegovo shrambo. Kam bi prišla v mirnem času kupĉija z medom, ako bi bile samo dobre letine, in bi vsi križem ponujali med trgovcem. V dobri letini tedaj je bila in bo po vojni kupĉija z medom sitna, v slabi letini pa je vsekako lahko oddati svoje blago. Iz tega bi se lahko tudi kaj nauĉili. Sedaj išĉejo vsi med in prosijo zanj. Pa teh kupcev ne bo po vojni, ko bodo redne razmere. Čebelar naj ne gleda na trenutni

dobiček. Tistemu postrezimo, in sicer za nizko ceno, ki je bil naš odje-malec v mirnem času in ki bo prišel k nam po vojni med kupovat, z voj-nimi kupci pa se ne spuščajmo v pogajanja za naš, letos itak mali pridelek.

Panj v teoriji in praksi.

Fil. Podgornik — Gor. Trebuša.

Eden glavnih pogojev za dober razvoj in gotov obstoj čebel je brezdvomno čebelno bivališče ali panj, ki pa mora nuditi tudi čebelarju ugodnost lahkega in prijetnega čebelarjenja. Odgovarjati mora tedaj teoriji in praksi čebelarstva. Da pa lahko ocenimo panj, ki nam je na razpoložo, moramo vedeti, kaj zahteva od čebelnega bivališča n a r a v a čebel, in kaj čebelar. Ako vemo to, lahko izrečemo končno sodbo in lahko presodimo, kako morebitno panjevo hibo odpraviti in ga tako izboljšati. Stremljenje po resničnem izboljšanju dobrega panjů mora vsak čebelar podpirati z nasveti in z delom, a ne ovirati!

Ker imamo Slovenci v Žnideršičevem panju res dober panj, se mi zdi umestno podati v naslednjih poglavjih zahteve, ki jih terjata od čebelnega bivališča teorija in praksa čebelarstva, v dokaz, da nam ni treba in nam najbrže ne bo treba iskati boljšega panjů pri tujcih. Oprimimo se »žnideršičevcev« in izkušajmo ta panj še izpopolniti.

Pišem pa ta članek tudi z nado, da otvorim ž njim teoretično-praktično razpravo o panjih v našem strokovnem glasilu. Prav in koristno bo, če se to vprašanje vsestransko, temeljito obdela, zakaj tudi tu je treba naprednemu čebelarju jasnosti, in ne le slepega posnemanja.

Kaj izvirnega bo seveda strokovnjak v naslednjih vrsticah zaman iskal, upam pa, da ustrezem tudi njemu z zaokroženjem cele snovi, zbrane v neko celoto; seveda si ne domnevam, da popolno.

»Nevedne učiti« in »dvomljivcem prav svetovati« — ali vsaj »po vesti, odkrito svetovati« — je namen članka. Čebelar, ki se nahaja na čebelarskem razpotju in začetnik v čebelarstvu mi bosta mogoče za ta sestavek hvaležna.

I. Oblika panjů in smer stavbe satovja.

Naravna bivališča čebel so z malimi izjemami votla debela in votle veje, in po teh dveh glavnih oblikah naravnih čebelnih bivališč si je naredil človek umetne panji: stoječe in ležeče. Pri nas na Slovenskem so dali naši čebelarji-očaki prednost ležečemu panju, ker je za prenašanje in prevažanje v pašo pripravnejši od stoječega in se da tudi skladati v nam tako priljubljenem čebelnjaku. Drugod so posneli panji po votlem deblu in si jeli spletati peharje in košnice.

Vsakdo pa, ki je že kdaj ogrebel roje v panji teh dveh glavnih oblik, se je prepričal, da se čebele, ako se jim ne pilepi na pokrov »navodil«, ne ravnajo pri zidanju po nikakem naravnem »stavbnem redu«,

temveč zidajo pri sicer enakih okoliščinah različno. V kranjičih stavijo satovje navadno podolgič: od žrela proti zadnji panjevi končnici, v takozvani mrzli stavbi; zidajo pa tudi vzporedno s prednjo panjevo končnico: v topli stavbi, kakor nazivljemo tudi večkrat se nahajajoče poševno delo.

V panjih stoječe oblike opazamo isto, in enak nered najdemo v naravnih čebelnih bivališčih v duplih in votlih vejah.

Iz navedenega bi se lahko sklepalo, da nima smer satovja v panjih nikakega pomena za čebele, da ne igra v življenju organizma čebelne družine nikake vloge, a temu ni tako, kar so dognali že davno naši pradedi. Po večletnem opazovanju so prišli do spoznanja, da smer satovja ne vpliva na razvoj čebel, da je pa velike, večkrat odločilne važnosti za srečno prezimovanje, za obstoj čebel. Opažali so leto za letom, da so jim čebele v kranjičih s toplo stavbo, če so bile zime ostre, poleg polnih satov lakote umirale, medtem ko nasprotno še hujša in daljša zima čebelam v kranjičih z mrzlo stavbo ni mogla do živega, če so le imele dovolj živeža. Uvideli so, da leži vzrok temu v načinu zveze med čebelami in medom. V kranjičih z mrzlo stavbo se morejo čebele na istih satih, kot so jih jeseni zasedle, za živežem pomikati, nasprotno pa morajo v kranjiču s toplo stavbo, če hočejo za medom, presedati s sata na sat, kar je pa nežnim živalcam ob hudem mrazu nemogoče.

V stoječih panjih s približno kvadratno ali okroglo osnovno ploskvijo, smer stavbe satovja ne ogroža obstoja čebel v hudih zimah, ker nakopičijo v takih panjih med vedno nad seboj in širijo stavbo na istih satih, kot je med, navzdol in se morejo pozimi pomikati na ravno istih satih navzgor za živežem.

Primerjajmo sedaj ležeče panj z različno stavbo, s stoječimi po njih živi vsebini, primerjajmo celotne organizme čebelnih družin, h katerim moramo neločljivo šteti tudi satovje z zalego in živežem, iz ležečih in stoječih panjev z različnimi smermi satovja med seboj! Pri ležečih panjih, naj imajo mrzlo ali pa toplo stavbo, opazimo v satovju, ogrodju organizma čebelne družine, tale red: Pri žrelu je več ali manj satovje prazno. Nato zavzema prostor zalega, katero obdaja zadaj več ali manj obnožina. Za obnožino, na od žrela najbolj oddaljenem delu panjů, tedaj zadaj, je nakopičen med. Ta razvrstitev se vidi najrazločneje koncem avgusta, ko se obseg zalege krči in urejujejo čebele panj za prezimovanje. — Enako razvrstitev opazimo v stoječih panjih, seveda le v drugi smeri. Pri žrelu, pri dnu je satovje prazno; nad tem je krogla zalege, katero obdaja in pokriva obnožina, nad katero je nakopičena debela plast medu.

Ali ni stoječi panj, pokoncu na prednjo končnico postavljen, ležeči panj, in ali ni ležeči panj le zvrnjen stoječi panj?

V razvrstitvi vsebine ogrodja (satovja) organizma čebelne družine ni tedaj nikake bistvene razlike, in zapomnimo si dobro posebno to, da nakopičijo čebele med vedno, naj je panj ležeč ali stoječ, na mestu, ki je od žrela najbolj oddaljen, tedaj v ležečem panju zadaj, v stoječem zgoraj! In ta naravni red nam mora biti pravilo pri določanju smeri satovja v panjih. Lahko je ukreniti po tem naravnem zakonu pravo, da

bodo čebele v svojem ogrođju (satovju) pozimi v vednem stiku z živežem, za katerim se jim bo možno pomikati tudi ob najhujšem mrazu. Ako se bomo ravnali po tem teoretično-praktičnem pravilu, ne bomo doživeli, da bi nam čebele pozimi pri polnih satih lakote umirale.

In vendar je še mnogo čebelarjev, ki nočejo uvideti, da more biti za ležeče panji edino mrzla stavba prava in, da je za stoječe panji najpripravnejša topla stavba.

II. Mera satovja in panjů.

Radi prilagoditve čebel na bivališča, panji najrazličnejših oblik in prostornin so mnogi še dandanes mnenja, da čebele po naravi niso vezane na prostor kakih gotovih razsežnosti. Temu nazivanju je vzrok napačno pojmovanje čebelne »družine« in satovja z živežem vred. Po naukih Gerstungove šole lahko kmalu vsak spozna, da so čebele enega panjů s satovjem, zalego in živežem vred neka celota, telo ali organizem. Vsak organizem pa se razvija po naravnih zakonih, ima neko obliko in potrebuje neko določeno prostornino.

Za določitev prave panjeve prostornine moramo tedaj poznati obliko organizma čebelne družine in vedeti velikost, ki jo ta doseže na višku razvoja.

Oblika organizma čebelne družine je krogla, tedaj telo, ki ima z ozirom na enako prostornino drugače oblikovanih teles, najmanjše površje, tedaj telesna oblika, ki je za vzdrževanje toplote najugodnejša. Kroglo ali polkroglo tvori, ako ni ovir, roj; v obliki krogle ali natančneje označeno, v obliki jajca, v razmerju 5 : 3 se razvija satovje; obliko krogle zavzema zalega; v krogih, ki tvorijo združeni plašče krogel, polaga matica jajčeca; v kroglo se stisnejo čebele k prezimovanju.

Težje je določiti neko normalno velikost organizma čebelne družine. Gerstung, ki se je prvi pečal s tem raziskavanjem, je meril nešteto število teh čudnih organizmov ob raznih stopnjah in ob višku razvoja in prišel končno do spoznanja, da mora določiti na podlagi svojega večletnega opazovanja končno vendarle sam pravo mero svojemu panju, in sicer le srednjo mero, ki mora seveda odgovarjati zahtevam teorije in prakse čebelarstva. Narediti mu je bilo tedaj panj, v katerem se morejo čebele neovirano razviti, nakopičiti v njem za prezimovanje potrebno zalogo živeža, tako da je njih obstoj zagotovljen. Iz praktičnega stališča mu je bilo sestaviti panj, iz katerega se da odvzeti čebelam ob dobri paši neovirano čimveč medu.

Da je dosegel svoj namen, je moral dognati:

1. Prostor, ki nudi zalegi neoviran razvoj v obliki krogle.
2. Prostor, ki je potreben za shrambo 10—12 kg medu in obnožine.
3. Razmerje merskih razsežnosti teh dveh prostorov.

V dosego tega je računil tako-le: Zdrava, krepka matica obvlada malo pred rojenjem prav lahko vališče s 60.000 celicami; ker je pa veliko

matic, ki tega ne zmorejo, je določil za čebelno gnezdo 50.000 celic. Za obnožino mora biti na razpolago 5000 celic in 20.000 jih je treba za nakopičenje 10—12 kg medu, potrebnega za prezimovanje. Skupno tedaj 75.000 celic. To število pa nasprotuje praksi, ki ne dovoli, da bi se nabralo jeseni ob krčenju zalege v vališču več medu, kot ga je treba za prezimovanje, zato je skrčil število celic na okroglo 65.000.

Tako je imel določeno prostornino in treba mu je bilo dognati le še prava razmerja razsežnosti za to panjevo prostornino. Ker pa niso posamezni sati nič drugega kot prerezi skoz telo ali organizem čebelne družine, je izkušal najti pravo ploskveno mero satovja in pravo razmerje med višino in širino istega. Gerstungov panj je namreč pokončen s toplo stavbo.

Pri tem je upošteval dvoje:

1. Širokost satov mora dopustiti, da se more razvijati zalega čim dalje časa v obliki krogle in mora obenem o pravem času pričeti isto stiskati, da se porine množina nad zimsko zalogo potrebnega medu iz vališča, kar je nujna zahteva prakse.

2. Za prezimovanje potrebni živež mora biti na istih satih, kot je bilo čez leto čebelnemu gnezdu, v ozki, a zadostno debeli plasti. V stoječem panju tedaj nad gnezdom.

V dosegu tega je moral najti Gerstung pravi premer krogle, ki jo tvori zalega pri zelo močnih panjih pred viškom razvoja, pa pri srednjemočnih ob višku razvoja. Zopet je meril in meril ter dognal, da znaša ta nekako 25 cm. Osem satov 25 cm × 25 cm tedaj vsebuje kroglo z zalego s 25 cm premera, a tem satom manjkajo še celice za zimski živež. Za pridobitev za to potrebnega prostora je podaljšal Gerstung sate na visokost za 15 cm in dobil tako ploskev satov 25 cm × 40 cm.

Osem satov te mere vsebuje nekaj nad 65.000 celic. Na teh satih se more čebelna zalega neovirano razviti v kroglo s 25 cm premera, in na teh satih je obstanek čebel zagotovljen, kajti tu morejo nakopičiti na primeroma ozkem prostoru za prezimovanje zadostno zalogo živeža, za katerim se morejo pomikati. Na teh osmih satih se jim nudi zadostno število praznih celic, ki so za mirno prezimovanje neobhodno potrebne.

Mera satov 25 cm × 40 cm je tedaj umna ali racijonelna. Odgovarja teoriji in praksi čebelarstva. Vzeta je na čebelah samih in prikrojena tudi čebelarju v prid.

Nekateri so mnenja, da je kvadratna oblika satov najboljša, ker se morejo čebele v panjih s takimi sati kaj lepo razvijati v obliki krogle. Razvijajo se čebele na takih satih res lepo, a njih obstoj ni zagotovljen, ako niso sati posebno veliki, kot je n. pr. belgijska mera 42 × 42. V malih kvadratnih satih, tudi če znaša površje 10 dm², kot znaša racijonelna Gerstungova mera, nakopičijo čebele med, ki je potreben za prezimovanje, v pretanki plasti med seboj. Prav kmalu jo prejedo v sredini in se morajo nato nagniti vzporedno s sati na eno ali drugo stran panjů. Ko použijejo tu ves med, se lahko pripeti, ako pritisne takrat naenkrat hud

mraz, de se stisnejo tu v kroglo in umro na tem mestu za lakoto, ker jim mraz ne pusti pomakniti se po satovju k medu v nasprotni strani.

Ako so pa kvadratni sati tako veliki, da je plast medu v sredini tako debela, da se ni bati, da bi jo čebele prejedle do pomladi, ostaja med v vogalih satov lahko leta nepoužit, brez haska čebelam in v škodo čebelarju.

Še veliko slabša je prav mala mera satov, kot je n. pr. »nemška normalna« mera: $21,5\text{ cm} \times 17,5\text{ cm}$, in ako je ta, kot je seveda vedno, v topli stavbi. Odpri jeseni tak panj in spoznal boš takoj, kako nevarna je ta mera za obstoj čebel in kako je ovirala med letom njih razvoj! V takem panju najdemo ob žrelu do pet in še več satov, polnih obnožine. Za temi je vališče, gnezdo, ki nima skoraj nič medu. To zapira zadaj nekaj popolnoma zadelanih satov. Kje naj čebele tu prezimujejo? Ali na obnožini? Ali v praznem gnezdu, ali zadaj na polnih satih?

Čebelna narava zahteva za prezimovanje obilo praznega satovja, in v takem panju ostanejo v praznih satih poletnega gnezda, do katerega jim mora čebelar pozimi domikati polne sate, da mu ne »zaspe« v slučaju hudega mraza v bližini polne mize, kajti prekoračiti satov ob mrazu ne morejo.

Oskrbi si tedaj panji z racijonelno mero v pravi stavbi; če dvomiš, da je zaloga medu jeseni nezadostna, dokrmi, in pozimi boš s čebelami vred mirno, brez skrbi počival in užival sad poletnega truda.

III. Medišče.

Osem satov racijonelne mere zadostuje za razvoj in gotov obstanek čebel, a čebelar ni zadovoljen samo z obstojem svojih ljubljenk, on terja od njih tudi medu in če ve, da je izdatna paša, obilo tega dragocenega živeža. Točenje medu iz satov z zalego, tedaj iz vališča, pa je nemogoče, ker bi z medom izmetali tudi zalego. Med mora tedaj iz vališča v kraj, v sate, iz katerih ga čebelar lahko neovirano, če je paša, ponovno iztoči.

Med poriva iz vališča razvijajoča se krogla zalege, oziroma, pravilneje izraženo, organizem čebelne družine izriva, ko nastopajo v središču novi udje, starejše ude, medunoske, pri stoječih panjih najprvo navzgor in nato v zadnji del panju, pri ležečih panjih proti zadnjemu koncu panju in od tod na desno in levo stran gnezda ali vališča. Posebno se prične izrivanje čebel medunosk, ko zadene krogla zalege na ovire, pri racijonelni meri ko doseže premer 25 cm, da se mora izpremeniti krogla zalege v obliko, v pokončnih panjih stoječega, v ležečih panjih ležečega jajca. Ob izdatni paši se to kaj hitro vrši, ali obratno izraženo: Dober razvoj čebel znači izdatno pašo, in čebelarji so si raditega že zdavno belili glave, kako dati čebelam od pravega panju ali vališča ločen prostor, kamor bi odlagale izrinjeni med, prostor, ki ga dandanes imenujemo: **medišče**.

Čebelna narava ne pozna od vališča ločenega medišča, a zahteva ga praksa. Rešitev, in sicer pravilna rešitev tega vprašanja je

postala nujna posebno odkar so vpeljani panji s premakljivim delom, in je v rabi točilnica.

Teorija nam pove, kje se nahajajo čebele medunoske, zahteva torej: pri stoječih panjih medišče nad ali za vališčem, pri ležečih panjih zadaj ali na obeh straneh vališča.

Izvedba tega pa ni kar tako enostavna, ker pride s prakso v navskrižje. Naveznjen je medišča stoječemu panju je, če stoji ta na prostem ali če ima v čebelnaku nad seboj dovolj prostora, lahko izvedljivo, a zapre, če se panj ne odpira tudi zadaj, vsak vpogled v vališče. Enako se zapre pri ležečem panju vpogled v vališče, ako mu priklopimo medišče zadaj. Pri teh je še najbolje, če se jim odpira medišče na desno in levo, kar je na pr. pri listovnih panjih lahko izvedljivo. Da se izogne naveznjenju medišča v slabejših letinah, je dodal Gerstung svojemu stoječemu panju k osmim satom pravega vališča še štiri sate zadaj, kjer dobi prostor iz vališča izrinjeni med.

V vseh navedenih slučajih načina odpiranja ali dodajanja medišča pa morajo čebele čez pokriti med vališča, če hočejo v medišče. Čez pokriti med pa čebele ne korakajo rade in zasedejo na navedene načine dodana medišča le ob prav dobri paši in še takrat odlagajo kljub medišču, še vedno obilo medu v vališču okrog zalege, ki večkrat kar plava v medu, ki gnezdo duši in stiska od vseh strani v škodo čebelnemu razvoju in tudi čebelarju, ki ne more do tega medu.

Ni se čuditi, da čebelarji niso mirovali, dokler niso našli načina, po katerem je mogoče iztisniti iz vališča v medišče zadnjo kapljico medu. Poslužili so se ležečih, tedaj nizkih panjev, in jim medišče naveznili.

Iz teoretičnega stališča je to postopanje napačno, protinaravno, a iz uspehov, ki jih nam nudi, zelo priporočljivo.

Ako naveznemo ležečem panju medišče, se spremeni na mah v stoječega. Čebele medunoske se pomaknejo, sledeč naravnemu zakomu, navzgor v medišče. Ako vložimo med vališče in medišče matično rešetko, skoz katero morejo v medišče le čebele, a ne matica, imamo kmalu v medišču polne sate čistega medu, v vališču pa na vseh satih zalego.

Kar premore panj medu, se nahaja v medišču, iz katerega ga lahko kadar hočemo neovirano iztočimo. Radi tega dejstva hvalijo nekateri v reklamne svrhe ležeče panji, češ da so za donos medu boljši od stoječih, kar seveda ni res, in nas more o tem prepričati tehtnica. Enako močno čebelno ljudstvo nabere vedno in v vsakem panju, če je le prostor, enako množino medu. Razlika med stoječim in ležečim panjem z naveznjenima mediščema je le ta, da znosijo čebele v ležečem panju ves med v medišče, pri stoječem ga pa odlagajo iz prej navedenega vzroka kljub medišču še vedno v vališče, kjer je čebelarju nedostopen. Prava razlika v »donosu« medu med stoječim in ležečim panjem je tedaj le, da moremo iz ležečega panju, če mu medišče naveznemo, več medu iztočiti, kot iz stoječega.

Po človeško mišljeno bi se reklo: V stoječem panju oskrbe čebele najprvo sebe in dajo čebelarju le to, česar same ne potrebujejo. V ležečem panju z naveznjenim mediščem pa dajo ves med čebelarju.

Pri brezskrbnem čebelarju se tedaj čisto lahko pripeti, da mu umro čebele po iztočenju medu, če nastopi deževno vreme, v ležečih panjih z naveznjenimi medišči celo mesca junija za lakoto. Radi tega priporoča gospod Žnideršič onim čebelarjem, ki ne skrbe preveč za čebele, le stoječe panji.

Pri ležečih panjih z naveznjenimi medišči doživimo lahko še drugo smolo: Ako nastopi po izpraznjenju medišča dobra paša za obnožino, a slaba za med, dobimo v sate medišča polno obnožine, ki se seveda ne da iztočiti. Umen čebelar se je seveda ne straši, temveč jo polagoma zamenja s sati vališča, ki jo ima v takih slučajih navadno prav malo. Obnožine bogati panji se spomladi lepo in hitro razvijajo in nam tako delajo obilo veselja.

(Konec prih.)

Oddaje medu za sladkor oproščeni.

Na podlagi prošnje osrednjega odbora, da bi urad za ljudsko prehrano odstopil od zahteve oddaje 1 kg medu po določeni ceni 16 K od vsakega panjů, oziroma za vsakih prejetih 5 kg sladkorja, vsled izredno slabe čebelarske letine in vsled tega, ker se na Kranjskem čebelari le na roje, je društvo prejelo sledeči dopis:

Št. 30.888.

Ljubljana, 25. sept. 1918.

Na vsa c. kr. okrajna glavarstva na Kranjskem in na mestni magistrat v Ljubljani.

Izpopolnjuoč tuuradni odlok z dne 31. avgusta t. l., št. 24.434, se razglaša političnim okrajnim oblastem, da je c. kr. urad za ljudsko prehrano z odlokom z dne 17. sept. 1918, št. 127.740 (Dpt. 5), z ozirom na to, ker je bil vsled deževnega in hladnega vremena uspeh čebelarske paše zelo slab, in ker se na Kranjskem pečajo predvsem s čebelarstvom na roje, določil, da se člani »Slov. čebelarskega društva za Kranjsko in Primorsko v Ljubljani«, v kolikor gre za tuuradno upravno ozemlje, odvežejo z odlokom c. kr. urada za ljudsko prehrano 10. junija 1918, št. 73.195, odrejene splošne obveznosti za izročitev medu.

Političnim okrajnim oblastem se pa kljub temu priporoča, naj pozovejo čebelarje za prostovoljno oddajo medu v manjših množinah, kakor se je pri obvezni oddaji predpisalo, ker je nabrani med namenjen predvsem dobrodelnim zavodom kranjske kronovine. Med naj bi se v takih slučajih oddal naravnost navedenemu društvu v Ljubljani.

Za c. kr. dež. predsednika:

Laschan s. r.

Zanimivosti iz čebelarstva.

(Nabral Fr. Zagorc — Bela cerkev.)

Kolikokrat se lahko vrši zalega v celicah delavk.

Iz zelo starega satišča se je opazovalo, koliko je ostalo v posamnih celicah bubnih kožic. Satišče je bilo rjavočrno. Celične stene so bile precej debelejše, in njih dno 5 milimetrov močnejše od drugih. Ta debelost celičnih sten je postala iz izsušene krmilne kašice, ki je bila med posameznimi kožicami zalege. Na podlagi mikroskopičnega opazovanja je bilo dokazano, da se je v vsaki celici zgodilo 35 zaleg.

Kdaj konča matica s polaganjem jajčec.

Čas za konec polaganja jajčec je z ozirom na razne kraje zelo različen. Navadno se to konča sredi ali konec septembra. Če je dobra čebelna paša, ustavi matica svoj posel pozneje, če slaba, tem prej. Dokazano in znano je, da stara matica konča prej, nego mlada, in po tem se sodi tudi, kako je ljudstvo panjů pripravljeno za zimo. Priporočljivo je, da se vsaki dve leti prične z mlado matico, ker ta pripravi več zalege, vsled česar je več toplote v panju, in je tem laglje večjemu čebelnemu ljudstvu prezimiti.

Koliko medu zamore imeti čebela v želodčku.

Za en kubičen centimeter je treba 40 kapelj medu ali 40 čebelnih poletov na dobro pašo. Če 1000 kubičnih milimetrov delimo s 40, dobimo 25 kubičnih milimetrov. To je prilična posodica čebelnega želodčka.

Ali napravi čebela kaj škode na grozdju?

Popolnoma zdrav zrel grozd brez poškodovanih jagod se je obesilo za poizkušnjo v panj. Mesec pozneje se je opazovalo, če so čebele napravile na njem kaj škode. Opaziti ni bilo nobene poškodbe; grozd je bil še popolnoma zdrav in imel tem lepše zlatorumene jagode vsled velike toplote v panju. Čebela ne napravi na zdravem, oziroma nepoškodovanem grozdu nobene škode, pač pa rada srče sladčico iz odprte, poškodovane grozdne jagode.

Posredna in neposredna korist čebele.

Povprečni donos v čebelarstvu z ozirom na med in vosek se je cenil v Nemčiji povprečno letno na 38,400.000 K, z ozirom na pridelek jabolk in hrušek 98,200.000 K, črešenj 40,000.000 K. S prenašanjem cvetnega prahu oplode čebele na jablanah in hruškah $\frac{1}{3}$ cvetov, na črešnjah $\frac{1}{5}$,

kar se gotovo v prav majhni meri ceni. Kljub temu lahko trdimo, da čebele na ta način oplode sadnih cvetov v vrednosti za 40.000.000 K. Posredna korist čebel s ploditvijo sadnega drevja z ozirom kmetijstva je torej mnogo večja od neposredne, to je, da čebele donašajo čebelarju med in vosek.

Zanimivo opazovanje, kako čebele plodé rastline.

Na vrtu neke višje šole se je vršil sledeči poizkus: Izmed dveh sosednjih cvetočih vejic jablane, hruške, črešnje in jagodičevja se je po ena prepregla s pajčolanom. Na vejicah se je opazilo sledeče oplojenje:

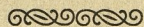
jablane,	pokrite s pajčolanom	5 ⁰ / ₀	proste,	nepokrite	20 ⁰ / ₀
hruške,	»	»	»	»	50 ⁰ / ₀
črešnje,	»	»	»	»	40 ⁰ / ₀
jagodičevja,	»	»	»	»	27 ⁰ / ₀

Enako se je poizkusilo na cvetih detelje, kjer je bila razlika ta, da so ostali pokriti cveti prazni, nepokriti pa dovršeni vsled oplojenja s cvetnim prahom.

Pridnost čebel.

Amerikanski prirodoznanec Wilson je doznal, da je potrebnih 125 deteljnih glavnic za pripravo 1 g sladkorja. Da dobimo 1 kg cvetnega sladkorja, morajo čebele obleteti 125.000 deteljnih glavnic in iz njega izsrkati nektar. Vsaka deteljna glavica sestoji prilično iz 60 malih cvetov. Na dnu teh je prav majhna kapljica nektarja. Če pomnožimo tedaj 125.000 s 60, dobimo število posameznih cvetov 7.500.000. Slednjič razvidimo, da mora čebela obleteti 125.000 deteljnih glavnic in izsrkati iz 7.500.000 čašic nektarja, da si pripravi 1 kg medu.

(Konec prih.)

Občni zbor

„Slovenskega osrednjega čebelarskega društva za Kranjsko in Primorsko v Ljubljani“. (Poroča tajnik H. Zirkelbach.)

Na Veliki Šmarn, t. j. dne 15. avgusta t. l., se je vršil v vzornem in prostornem čebeljaku v Marijanišču ob izredno obilni udeležbi občni zbor za upravni leti 1916 in 1917.

Ob pol deseti uri otvori predsednik gospod M. Hafner občni zbor, pozdravi hišnega gospodarja gosp. prelata Kalana, zastopnike podružnic, navzoče gg. čebelarje, posebno pa še državnega poslanca gosp. dr. Lovra Pogačnika, ki gre čebelarskemu društvu kar mogoče na roko, posebno pri dobavi sladkorja. Končno se tudi spominja umrlih članov, in nato pozove tajnika, da poda

tajniško poročilo.

Slavni občni zbor!

Po sklepu zadnjega občnega zbora dne 15. avgusta 1915, ki se je vršil na tem mestu, je bilo sklenjeno, da se čebelarji vsako leto na ta dan zberemo na tem mestu, da se posvetujemo in pogovorimo o važnih čebelarskih zadevah. Saj si imajo čebelarji vedno dovolj povedati eden drugemu o čebelarstvu. Zato smo se tudi lani zbrali tukaj, kjer je bil samo čebelarski sestanek, letos pa bo na tem sestanku tudi odbor poročal, kako je gospodaril in čebelaril z društvenim panjem v letu 1916. in 1917.

Ne bom na široko opisoval odborovega delovanja v teh dveh letih, ker je čas prekratek in se imamo razgovoriti o drugih raznih važnih gospodarskih čebelarskih zadevah. Rečem le toliko, da je odbor storil, kar je sploh mogel v sedanjih razmerah, da društvo obstoji in deluje, četudi ne v takem obsegu, kot bi delovalo v mirnem času. Med tem, ko je večina raznih gospodarskih in drugih društev prekinila svoje delovanje ali pa se razšla, je naše društvo v številu članov v zadnjem času zelo napredovalo, in ima sedaj 1037 članov, med tem, ko jih je imelo pred vojsko le okrog 800. Razvideli bodete pa iz blagajniškega poročila, da je tudi društveno denarno stanje ugodno.

Predvsem je odbor skrbel za društveno glasilo »Slovenski Čebelar«. Res, da izhaja sedaj samo štirikrat na leto, vendar je v teh štirih številkah toliko zanimivih in poučnih stvari, da niso prav nič prikrajšani člani glede vsebine. Seveda bi odbor rad izdajal list vsak mesec, kot pred vojsko, toda tiskarski stroški so, kakor vse drugo, tako poskočili v ceni, da velja sedaj ena številka »Slov. Čebelarja« skoro toliko, kakor pred vojsko cel letnik. Poleg tega se prihrani tudi osemkratni tisk ovitka, vezava, poštnina in odpošiljatev. Odbor je moral računati na to, da ne zabrede v dolgove, in bolje je, da list — duša društva — izhaja, četudi štirikrat na leto, kot pa da bi prenehal izhajati.

Dalje je odbor posvečal vso skrb, da so dobivali člani sladkor. Koliko dela in skrbi povzroči odboru dobava in razdelitev sladkorja, ve le odbor. Najhujše za odbor je pa to, ker ne more izposlovati toliko sladkorja, kolikor ga zahtevajo člani, marveč mora naročila zelo krčiti. Seveda odbor prosi in prosi, dokazuje potrebo, dobi pa komaj le četrtno tega ali še ne, za kolikor je prosil. Od zadnjega občnega zbora, dne 15. avgusta 1916, pa do danes, je odbor razdelil 300 stotov neobdačenega sladkorja in 258 stotov čistega sladkorja, skupno tedaj 558 stotov.

Za pomladno pitanje se je društvu dovolilo le 18 stotov sladkorja. Ker s tako malo množino sploh ni bilo misliti na delitev, posebno, ker je rešitev došla šele začetkom julija, je odbor sklenil, da se ta sladkor razdeli šele v jeseni z drugim vred.

Za prihodnje jesensko pitanje je prosil odbor za 40.000 panjev sladkorja, za vsak panj 5 kg, obširno pojasnil slabo letošnjo čebelarsko letino,

dovolilo se je pa samo 200 stotov sladkorja in na brzozjavno prošnjo dne 9. avgusta še 100 stotov, skupaj tedaj 300 stotov, tako da bo prišlo na panj približno 1 kg. Poleg tega pa zahteva urad za ljudsko prehrano še od vsakih 5 kg sladkorja 1 kg medu po 16 K. Odbor je takoj vložil na deželno vlado, ki lahko odveže te dolžnosti, obširno vlogo, v kateri je temeljito pojasnil čebelarstvo na Kranjskem, obenem se je pa tudi obrnil na Jugoslovanski klub na Dunaju za posredovanje, kateri je tudi takoj vložil interpelacijo. Do danes odbor še ni prejel rešitve.

Da ima med sedanjo ceno, je gotovo tudi zasluga društva, oziroma odbora. Kakšne nizke cene medu so bile prej, sami veste, da ni bilo niti vredno, se s čebelarstvom ukvarjati. Odbor je delal tudi na to, da je vodilne cene za med urad za ljudsko prehrano dvignil letos od 9 na 16 oziroma 20 K za kilogram.

Podružnic, katere delujejo, je še 15, in sicer: v Bršljinu pri Novem mestu, v Boh. Belih, v Gorjah pri Bledu, v Kamniku, v Košani, v Kranju, v Lazah pri Planini, v Ljubljani, v Metliki, v Škofji Loki, v Radovljici, na Robu pri Vel. Laščah in Škofji Loki. Pred kratkim se je ustanovila podružnica v Beli Cerkvi na Dolenjskem in zelo obsežna v Voloski na Primorskem. Druge so prekinile vsled vojne svoje delovanje.

Tudi opazovalnice ne delujejo več, ker je večina voditeljev v vojaški službi.

Drugo delovanje odborovo ste tako že razvideli iz poročil odborovih sej v »Slov. Čebelarju«, katerih je bilo 15.

Društveni odbor je bil sledeči: predsednik Matej Hafner. — Podpredsednik Martin Humek. — Tajnik, blagajnik in upravnik Henrik Zirkelbach. — Odborniki: Prelat Andrej Kalan, Slapšak Julij, Strgar Janko in virilist urednik Franc Rojina. — Namestnika: Kunovar Mihael in Vidmar Matej. — Pregledovalca računov: Ivan Černič in Trink Alojzij.

Upajmo, da v kratkem mine vojska. Takrat bo moral novi odbor napeti vse sile, da društvo nanovo organizira in oživi podružnice, opazovalnice, ustanovi popolno zalogo čebelarskih potrebščin, kot panji, izmetalnic i. dr., sploh vse društveno življenje, pred vsem pa ustanovi svojo »Slovansko zvezo čebelarskih društev«, da ne bomo pobirali drobtin od nemške čebelarske zveze. Da se to kmalu zgodi, v to nam pomagaj Bog in naš zavetnik sv. Ambrož.

Tajnikovo poročilo odobri občni zbor.

Za tajniškim poročilom poda blagajnik Hinko Zirkelbach

blagajniško poročilo.

Iz naslednjih računskih zaključkov boste razvideli, cenjeni zborovalci, da je odbor vestno gospodaril z društvenim premoženjem, kljub temu, da ni dobilo društvo nikake državne podpore, deželne pa samo 300 K. Odbor je sicer prosil za državno podporo, a do danes še ni prejel niti odgovora na svojo prošnjo. Upajmo na boljšo prihodnost.

Računski

»Slovenskega osrednjega čebelarkega

Tek. št.	Dohodki	K		v	
		K	v	K	v
1	Saldo blagajne 31. decembra 1915	320	16
2	Saldo pošne hranilnice 31. decembra 1915	957	30
3	Članarina in naročnina	3538	46
4	Za inerate	73	41
5	Neobdačeni sladkor:				
	1. Povračilo sladkornega kartela od oktobra 1915 in aprila 1916 prejetega sladkorja	1010	80		
	2. Povrnjena preveč računana železniška vožnja l. 1912	391	65		
	3. Povrnjena preveč računana železniška vožnja l. 1915	318	50		
	4. Prebitek pri sladkorju l. 1916	99	89	1820	84
6	Obrestí pošne hranilnice l. 1915	19	89
				6730	06

Imetje.

Bilanca

Tek. št.	Predmet	K		v	
		K	v	K	v
1	Vloga rezervnega zaklada			38	52
2	Vloga v tekočem računu			9	94
3	Vloga v pošni hranilnici			2836	13
4	V blagajni			337	06
5	Posojilo za zalogo čebelarkega orodja in etiket.			1015	01
6	Terjatve za inerate v »Slov. Čebelarju« 1916			680	—
7	Povračilo sladkornega kartela za sladkor od oktobra 1916 in februarja 1917 od 170 stotov			567	—
8	Inventar			500	—
				5983	66

Pregledala in v redu našla:

Alojzij Trink l. r.

Ivan Černič l. r.

sklep

društva« v Ljubljani za leto 1916.

Tek. št.	Stroški	K	v	K	v
1	»Slov. Čebelar«:				
	1. Frankatura, vezava in ekspedit za II. polletje 1915	193	05		
	in za I. in II. polletje 1916	317	51		
	2. Tisk za II. polletje 1915	796	06		
	3. Tisk za I. polletje 1916	830	27		
	4. Honorar uredniku in upravniku	680	—		
	5. Potni in drugi stroški urednikovi	208	—		
	6. Klišeji, naslovi, položnice	152	61	3177	50
2	Potni stroški odbornikov in 1 predavanje	.	.	72	60
3	2 kompl. Žnideršičeva panja za urednika	.	.	86	52
4	Nakup anatomske tabel od A. Tomana	.	.	50	—
5	Nakup čebelarske knjige »Imkerfragen«	.	.	7	90
6	Razne tiskovine, pisarniške potrebščine	.	.	45	90
7	Nakup ročne blagajne, poštnina, razno	.	.	85	83
8	Kamniški podružnici vrnjeno	8	—
9	Manipul. in proviz. poštna hraniln. 1916	.	.	20	62
10	Odstop temeljnih obresti poštna hranilnice vojnemu pomožnemu uradu	2	—
11	Saldo 31. decembra 1916:				
	1. Blagajne	337	06
	2. Poštne hranilnice	2836	13
				6730	06

l. 1916.

Dolgovi.

Tek. št.	Predmet	K	v
1	Tisk »Slov. Čebelarja« za II. polletje 1916	775	—
2	Društveno premoženje	5208	66
		5983	66

Ljubljana, 31. decembra 1916.

Hinko Zirkelbach l. r.,
t. č. blagajnik.

Računski

»Slovenskega osrednjega čebelarkega

Tek. št.	Dohodki	K	v
1	Saldo blagajne 31. decembra 1916	337	06
2	Saldo poštne hranilnice 31. decembra 1916	2836	13
3	Članarina in naročnina za »Slov. Čebelarja« 1917	2963	57
4	Za inserate »Slov. Čebelarja« l. 1916	732	33
5	Obresti poštne hranilnice l. 1916	44	33
6	Podpora deželnega odbora	300	—
7	Darilo	50	—
		<hr/>	<hr/>
		7263	42

Imetje.

Bilanca

Tek. št.	Predmet	K	v
1	Vloga rezervnega zaklada	38	52
2	Vloga v tekočem računu	9	94
3	Vloga v poštni hranilnici	4592	06
4	V blagajni	361	29
5	Posojilo za zalogo čebelarkega orodja	1015	01
6	Terjatve za inserate v »Slov. Čebelarju« 1917	690	—
7	Povračilo zastavnine za sladkorne vreče od sladkor- nega kartela	1416	—
8	Inventar	500	—
		<hr/>	<hr/>
		8622	82

Pregledala in v redu našla:

Alojzij Trink l. r.

Ivan Černič l. r.

sklep

društva« v Ljubljani za leto 1917.

Tek. števil	Stroški	K	v	K	v
1	»Slov. Čebelar«:				
	1. Tisk II. polletja 1916	775	—		
	2. Honorar uredniku	550	—		
	3. Potni in poštni stroški urednikovi	65	—		
	4. Naročnina čebel. listov za urednika	4	—		
	5. Honorar tajniku, blag. in upravniku	250	—		
	6. Upravni stroški	90	—	1734	—
2	Primanjkljaj pri sladkorju			234	86
3	Stiskalnica za vosek			31	—
4	Nabiralnik za pisma			6	—
5	Dopisnice in tiskovine			158	70
6	Poštnina			102	51
7	Članarina čebelarški zvezi za tri leta			12	—
8	Darilo komitétu za oskrbo voj. grobov			5	—
9	Novoletna darila za l. 1916 in 1917			22	—
10	Odstop obresti temeljne glavnice poštne hranilnice za voj. oskrbo sirot			2	—
11	Razno			2	—
12	Saldo 31. decembra 1917:				
	1. Blagajne			361	29
	2. Poštne hranilnice			4592	06
				7263	42

l. 1917.**Dolgovi.**

Tek. števil	Predmet	K	v
1	Tisk »Slov. Čebelarja« za l. 1917	2592	04
2	Vezava, frankatura in ekspedit »Slov. Čebelarja« 1917	481	81
3	Povračilo zastavnine od vreč sladkorja naročnikom	339	—
4	Društveno premoženje	5209	97
		8622	82

Ljubljana, 31. decembra 1917.

Hinko Zirkelbach l. r.,
t. č. blagajnik.

Tudi blagajniško poročilo vzame občni zbor na znanje in podeli odboru absolutorij.

K blagajniškemu poročilu poda g. Humek odborovo mnenje, da bi se društveno imetje zavarovalo na ta način, da bi društvo kupilo primeren prostorček, na katerem bi se napravil čebelnjak, kamor bi čebelarji vozili čebele v pašo. V ta namen bi se kupil tudi primeren voz za prepeljavanje čebel. Dalje misli tudi odbor na ustanovitev čebelarskega doma. — Sprejeto.

Gosp. Borc predlaga, da se tajniku, blagajniku in upravniku zaradi obilnega društvenega dela honorar podvoji. — Sprejeto.

Kot peta točka dnevnega reda je bila volitev predsednika in podpredsednika. Na predlog gosp. učitelja Schmeideka je bil soglasno izvoljen dosedanji predsednik g. notar M. Hafner, ravno tako tudi dosedanji podpredsednik deželni sadjarski nadzornik gosp. Martin Humek.

Nato je sledila volitev odbora. Izvoljeni so bili soglasno vsi prejšnji gg. odborniki: prelat Kalan Andrej, Bukovic Avgust, Slapšak Julij, Strgar Janko, Rojina Francišek in Zirkelbach Henrik. — Za dve prazni mesti sta bila izvoljena gg. Arko Franc iz Postojne za Notranjsko in Lunaček Aleksander za Dolenjsko.

Za odbornika namestnika sta bila izvoljena gg. Kunaver Mihael iz Dravelj in Virient Jakob iz Olševka pri Kamniku.

Za pregledovalca računov sta bila izvoljena dosedanja gg. Černič Ivan in Trink Alojzij.

Pri točki: predlogi in nasveti se je oglasil k besedi gosp. Arh Franc, davčni upravitelj, in stavi predlog, da bi se v »Čebelarju« priobčilo, koliko je kdo dobil sladkorja. Na pojasnilo gosp. predsednika in podpredsednika se preide preko tega predloga na dnevni red. K tej točki je pojasnil državni poslanec gosp. dr. Lovro Pogačnik, da ni tako lahko dobiti sladkorja, kolikor bi ga društvo hotelo. Treba je prositi in posredovati na Dunaju pri merodajnih oblastih posebno še sedaj, ko itak primanjkuje sladkorja še za ljudi. Priporoča organizacijo čebelarjev. Kjer ni podružnic, naj se takoj ustanove in ni treba čakati na konec vojne. Ko bi bile ustanovljene v vsakem večjem kraju podružnice, bi se tudi sladkor laglje in pravičneje razdeljeval, ker podružnicam je bolj znano število panjev svojih članov kot osrednjemu društvu.

Stavil se je tudi predlog, da bi bil list obsežnejši, izhajal vsak mesec in da bi prinašal več poučnih člankov. Blagajnik pojasni, da sta sedaj tisk in papir tako draga, da stane sedaj ena številka »Čebelarja« več, kot prej celi letnik.

Na predlog gosp. Humeka sklene občni zbor, da se zviša članarina l. 1919 na 5 K in da se prepusti odboru, da bo »Slov. Čebelar« kolikor mogoče ustrezal svojemu namenu.

Gosp. Strgar predlaga, naj se naprosi g. državnega poslanca, da posreduje pri železniškem in poljedelskem ministrstvu, da bi se tudi na Kranjskem še nadalje znižale železniške tarife.

Gospod predsednik poroča o prodaji medu, o ceni voska, ki naj bi bila primerna od 30 do 40 K, za voščino do 15 K in roji po 40 K kilogram.

Posebno je naglašal potrebo statistike, ki je gospodarski barometer.

Na predlog župnika gosp. Mrkuna iz Homca se je razvila živahna debata o ustanovitvi čebelarškega doma, oziroma čebelarške družbe. Gospod predsednik opisuje, kako nujna in koristna bi bila čebelarška družba, ki bi bila središče čebelarstva. Društvo ne more imeti takega delokroga, kot čebelarška družba. Tu bi se izdelovali in prodajali panji, čebelarško orodje, kupoval in prodajal med in vosek, umetno satje itd. Predlaga, naj bi se ustanovila čebelarška družba z omejeno zavezo z deleži po 500 K. Tu bi se tudi najbolj plodonosno in varno naložilo društveno imetje.

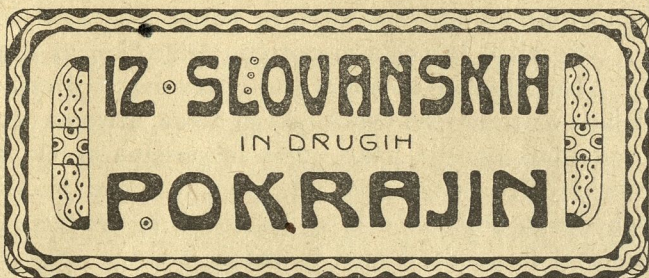
Temu predlogu je sledila živahna debata in navdušenje za ustanovitev te družbe je bilo veliko. Priglasilo se je takoj precej članov. Sklenilo se je soglasno, naj odbor vso stvar natančno prouči in nato skliče poseben čebelarški shod, na katerem naj se družba ustanovi.

Pred zaključkom občnega zbora predava gosp. Bukovic zelo zanimivo in poljudno o uzimljenju panjev in o izbiri plemenjakov. Izvaja: Glavna je matica. Panj mora imeti dovolj čebel, zato ne žveplati — marveč čebele združiti. Ni res, da močan panj potrebuje več živeža kot slabič. Čim več je čebel, toliko gorkejša je v panju in vsled tega potrebujejo manj živeža. Slabič potrebuje zato več živeža, da more proizvajati več gorkote. Uredi naj se satje, odstrani trotovo satovje, toda ne prepozno izmenjavati satovja, ker se s tem naredi samo zmedo v panju. Panj mora imeti tudi nekaj medu. Sladkor je le za nadomestilo. Medu ne prodajati, marveč ga pustiti. — Opozorja nadalje, kako se poklada sladkor. Edino pravilo je 2 kg sladkorja in $\frac{5}{4}$ litra vode. Poklada naj se mlačen sladkor. V poštev pride samo sladkor, ne voda. Poklada naj se le v večjih množinah v koritcih po 1 liter obsegajočih; pri malih množinah zaležejo mat'ce zalego, kar v pozni jeseni ni dobro. Pitanje mora biti končano do konca septembra. Tudi združuje naj se v pravem času. Najbolje prej združiti, potem šele pitati. Žrel ne zožiti, da dohaja v panj dovolj zraka. Le proti rovkam naj se zavaruje.

Po tem predavanju zaključil gosp. predsednik občni zbor.

**Čebelarji! Naročite si poučni list
„Slovenski Čebelar“!**

Begunske čebele in begunci ob času evakuiranja.

A. Z.

Bilo je dne 10. septembra 1916., ko je prišel neki gospod od komisije k meni. Poklical me je na stran rekoč, da mi ima nekaj važnega povedati. Bil je pa rodod Italijan, in ker jaz ne umem dobro italijanski, sem poklical ženo, ki nama je tolmačila.

Opazil sem takoj, da mi nima povedati nič dobrega. Povedal mi je, naj ukážem ljudem, da se morajo spraviti do 24. septembra odtod, ker je ta vas evakuirana. Kar prebledel sem strahu, videč naprej veliko zmešnjavo in razburjenja, ki jih bo prinesla ta vest med ljudi. Tudi mene je začelo skrbeti, posebno pa, kaj bo z mojimi čebelami. Tisti čas sem imel 65 panjev. Za komisarja je bil tačas neki grof Ronk, in ta mi je svetoval, naj dam oskrbovati čebele vojni upravi, ki mi jih po vojni vrne pomnožene. Ker nisem mogel ukreniti drugače, sem se odločil za to. Naznanil sem to vojaški upravi, ki je ukazala, naj se čebele takoj odpeljejo. Osem dni je minilo, ko nisem vedel nič zanje, potem sem pa po naključju zvedel, da so moje čebele v vasi N., eno uro oddaljeni od tu. Šel sem tja, da jih pregledam. Odprl sem panj za panjem, in vsi so bili oropani medu. Kmalu sem šel na glavarstvo v N., in od tam je bil vojaštvu dan ukaz, meni čebele vrniti in mi jih peljati, kamor hočem. Ukazal sem jih odpeljati na postajo, in v par urah so bile čebele v Ljubljani, kjer mi jih je na dolenskem kolodvoru čebelar gosp. N. sprejel. Imel jih je tam, dokler nisem prišel tja, da jih odpeljem na svoje stanovanje. Ko jih prepeljem na mesto, sem jih pregledal, toda grozno! Satovje je bilo potrgano in na tleh v vseh panjih, tako da je bilo mogoče ohraniti od 51 kranjičev, 10 eksportnih in dveh žnideršičevcev le 5 kranjičev, 6 eksportnih in oba žnideršičevca. Uničenih mi je bilo tedaj 52 panjev. Te panji sem odločil za pleme. Neki čebelar, gospod N. N. pa je bil tako dober, da mi jih je spravil v svoj čebelnjak in jih oskrboval kot svoje. Hvala mu! Ali tudi po nesreči pride sreča. Kmalu se je razširila vest, da so naši hrabri vojaki ob Soči zagnali Laha v beg do reke Piave. Begunci so se tedaj smeli vračati domov. Tudi mene je ljubezen do rodne zemlje spravila domov. A žalosten pogled! Né hleva, né čebelnjaka nisem našel več, hiša

pa mi je bila vsa pokvarjena; manjkala so vrata, okna i. t. d. Hitro sem za silo popravil hišo ter hlev, nato še čebelnjak. Črez nekaj časa se je vrnila tudi moja družina. Vsi smo bili zadovoljni, ko smo bivali zopet v domači hiši.

Škoda, ki mi je povzročena, je velika. Le na čebelnjaku znaša nad 1500 K, kaj pa šele drugo. Živino (5 glav) sem moral ob odhodu oddati vojaški upravi, ki mi je plačala za vse skupaj 4200 K; sedaj sem pa kupil telico, ki me stane 4300 K, torej 100 K več kot sem dobil za vso svojo živino. Kmalu sem šel v Ljubljano ter tam srečal prijatelja, ki mi je spravil čebele domov. 30 let že čebelarim, a še nikdar take sreče v nesreči. Pomislite: Čebele so rojile že 1. maja, in bilo je toliko rojev, da imam sedaj že 36 družin.

Pismo s fronte! — Po dolgih 14 mescih mi je bilo zopet usojeno priti za par dni domov. Težko sem pričakoval dnevov, ko bom lahko uredil in opazoval svoje muhe. Veselil sem se tega, toda ko sem prišel domov, sem bil razočaran, zakaj namesto življenja, kakršno je bilo poprej, sem našel vse v neredu, tako da bi se kmalu zjokal, kakor se je Jeremija nad razvalinami Jeruzalema.

Toda obupal nisem, ker ljubezen do čebelc, katere imam že od svojega desetega leta, me je gnala, da sem šel na delo.

Imel sem še 6 žnideršičevcev, 2 dunajčana, in nekaj kranjičev. Od žnideršičevcev sta bila samo dva v redu. prevešena in dobro čebelna. Trije so bili brezmatični, a k sreči še dobro založeni; eden je bil celo trotovec. Vzrok: Stare matice, katerih ni nikdo vkljub prošnji premenil. Seveda sem stvar takoj uredil. Kupil sem štiri male tretjake in jih vržel v žnideršičevce. Trotovcem sem dal tudi 2 sata zalege. Tako sem jih uredil, nakar sem jih začel pitati. Stvar se mi je dobro posrečila. V treh tednih, ko sem bil doma, so se lepo zalegli, in sem jih pripravil na jesensko pašo in prezimovanje. Neobljudene panjičke sem potem naveznil na kranjiče, kateri so mi ugajali, kajti bili so še precej močni in medeni.

Ker sem prepričan, da se kmalu konča vojna in se povrnemo domov, sem kupil še 10 krasnih kranjičev, katere sem vse odločil za prezimovanje. kajti pozneje se mislim itak posvetiti čebelarstvu. Vojna mi je, kakor tolikim, prekrizala načrte. Mislil sem iti v čebelarško šolo, kar storim, ko se povrnem domov. Seveda bi bilo dobro, ako bi bilo mogoče sedaj.

Kako s sladkorjem? Lansko leto ga nisem dobil nič, kajti ni me bilo doma. Ne vem kako bilo, ako bi ne našel usmiljenega človeka, ki ga mi je par kilogramov odstopil. Zato mu najprisrčnejša hvala!

Predlagal bi, da se pri razdeljevanju sladkorja ozirate v prvi vrsti na čebelarje-vojake, kajti mi nimamo ne medu, ne sladkorja. Ni nam bilo mogoče izrabiti lanske in predlanske letine, zakaj treba je stati zunaj na fronti. Sicer se pa vsak zadovolji, če mu ostanejo muhe pri življenju, dočim so si drugi »srečni« spravili tisočake.

Obenem imam prošnjo do »srečnih«, naj večkrat pregledajo, ne samo pogledajo muhe čebelarjev-vojakov, in ne kakor se je meni zgodilo,

da se je eden celo norčeval, češ da gredo tako, kakor bi brale za Savo. Bile so namreč slabe.

Toda vkljub temu ne izgubimo poguma, ker mir se bliža, in takrat se bodo našli dobri čebelarji, in tudi sv. Ambrož nas ne bo zapustil.

Bog daj dobro jesensko pašo, in da najdemo ob vrnitvi svoje muhe v redu.

S čebelariskim pozdravom

J. O.

Boljunec (Istra). — Cenjeni gospod urednik! — Dovolite tudi meni nekoliko prostora v našem glasilu.

V nedeljo dne 4. avgusta smo imeli čebelarji dolinske občine sestanek v občinskem uradu v Dolini. Od 22 čebelarjev se jih je udeležilo sestanka 14, kar je za obstoječe razmere vsekakor veliko.

Konstatiralo se je iz poročil posameznih čebelarjev, da je v naši občini padlo število čebelnih panjev med vojno za več nego $\frac{3}{4}$, torej za 75⁰/₁₀, in ako bo vojna trajala samo še eno leto ter ako ne dosežemo od nikoder znatne pomoči, bo naše čebelarstvo popolnoma uničeno.

Naši čebelarji hrepene po organizaciji in odpomoči. V dokaz temu okolnost, da se je takoj na sestanku prijavilo 10 čebelarjev za pristop kot člani k društvu. Vsi so izrazili željo, da se ustanovi za našo občino, ali morda za cel sodni okraj podružnica čebelarskega društva. V to svrhu se je izvolil pripravljalni odbor petih članov, in sicer gg. A. P. Sancin, Gizela Ferjančič, Kristina Kosmač, Alojzij Tul, Ivan Zafran. Izrazila se je želja po nabavi panjev s premakljivim satovjem, posebno priznane Žnidersiščeve sestave. — Sklenilo se je, da bodo vsi tukajšnji čebelarji v mescu avgustu 1918. oddali po 1 kg medu na vsak panj čebel tukajšnji aprovi-zacijski komisiji za oskrbo težko bolnih z medom, kot važnim hranilom, oziroma zdravilom.

Izrekla se je tudi želja, da bi se taki sestanki češče vršili.

V naslednjem še nekoliko o čebelarski letini. Rojev je bilo zelo malo in še ti le silno pozni, ker se niso mogla ljudstva okrepiti vsled zelo slabe lanske letine. Prošlo zimo je zelo malo panjev prezimilo in dočakalo lepo pomlad. Čebelarji, ki čebelarijo v starih kranjcih z nepremakljivim satjem, pa tudi oni, ki čebelarijo z ležečimi (kranjskimi zierzonziranimi panji) bodo imeli le malo ali celo nič medu, medtem ko oni, ki imajo Žnidersiščev panj in so pustili prošlo leto dovolj medene zaloge, so z letino zelo zadovoljni. Tako n. pr. je neka čebelarka dobila od 11 Žnidersiščevih panjev pri enkratnem iztočenju medišč čez 220 kg medu, drugi čebelar je dobil od 20 takih panjev čez 450 kg medu, medtem ko je dobil nekdo od 16 ležečih panjčev le 42 kg medu. Torej že tu si napravimo jasno sliko o koristi Žnidersiščevih panjev.

Članek gospoda dr. M. Trinajstiča v 2. št. Čebelarja podpisujemo vsi istrski čebelarji z obema rokama.

A. P. Sancin.

S št. Viške gore. Letošnja pomlad je bila slaba za čebelarstvo. Vedel sem že prej, da ne bo prida, ker zastavlja vresje le vsako drugo leto obilno cvetja. Letos je bilo izvanredno malo cvetja in razen tega neugodno vreme. Sadno drevje je tudi malo cvetelo, in neugodno vreme je branilo čebelam izletavati. Na travnikih je bilo pa letos toliko zajbeljevega cvetja, kakor ga ne pomnim. Žal, da ni prišla ta paša do polne veljave, ker se je letos redila vsa živina s svežo krmo, ker ni bilo nič starega sena. Kosa je podirala travo preden je šla v cvet. Poletje je nudilo čebelam malo paše, ker so bile tukaj noči vedno mrzle, nekaj sto metrov niže je pa bilo poletje čebelam ugodno. Jesenska paša je bila

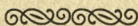
revna, in so le najboljši plemenjaki po 1—3 kilograma težji, nego so bili pred ajdovim cvetjem, slabiči pa so lažji, nego začetkom avgusta. To vse velja za moje čebelarstvo, ker sem preprečil preobilno rojenje. Kjer je pa bilo veliko rojev, tam so padale čebele gladu že preden je cvetela ajda. Izzimil sem letos 40 ljudstev, rojev imam 32, od teh bo treba približno polovico združiti z oslabeledimi plemenjaki ali pa jih združiti z ostalimi roji, tako da jih bom vzimil približno 50. Ako me ne varaja moje čebelarske slutnje, bomo imeli v prihodnjem letu manj rojev nego letos, zato pa medu, da bo veselje!

H. Peternel.

Od Bele cerkve. — Podružnica »Bela cerkev« se je ustanovila začetkom aprila 1918. Res, kot čebele krog panjú, je pristopilo v kratkem času 18 članov. To leto je prineslo čebelarju dosti manj medu, a upamo prihodnjih boljših let, da se bo zanimanje za čebelarsko panogo zbudilo tembolj. Kako pa ne, ker sta gotovo poplačana čebelarju delo in trud. Kljub slabemu donosu letošnjega leta ostanemo združeni, vneti čebelarji, bodisi stari izkušeni, ali mlajši začetniki. Kakor bodo donašale čebele vsaka svoje brašno, tako bodi dolžnost čebelarja podati drug drugemu navodil iz vsakdanje prakse. Treba je tedaj le dobre volje in potrpljenja, in vse bo dospelo k svojemu cilju. Podpirati in vaditi moramo zlasti mlajše čebelarje, tedaj one, ki so pravkar zapustili ljudsko šolo, ker tu je temelj, ki moremo nanj zidati dobre lastnosti, da se mladenič vzgoji v dobrega čebelarja, gospodarja, moža. Delovne dni se vsakdo zamoti z različnimi domačimi in poljskimi deli, ali nedelja nudi preveč zabav in razvedrila. Mlad fant si je med tednom zaslužil denarja. Kam ž njim? Odgovor je lahek zlasti v današnjih razmerah, in pregovor je resničen, ki pravi, da ima denar polzek rep. Potroši se lahko, zasluži težko. Kako naj obrne denar neizkušen fant? Samovoljnemu ni dosti mari za pouk, a vendar lepa beseda najde lepo mesto. Premišljuje in premišljuje ter končno dospe do cilja. Tako ima prvi kakšen list, drugi razne gospodarske opravke, tretji zopet kaj drugega. Večina pa išče vesele, mikavne družbe, v kateri človek potratí čas in denar. Da odpomoremo temu, vadimo mladino k varčnosti in porabi časa. Bilo bi tu najbolj primerno, da nasvetujemo poprijeti se čebelarske stroke. Tu najde človek razvedrila, da pozabi težnje in tuge sedanjih časov. — O priliki razdeljevanja sladkorja za pitanje čebel, katerega nam je nakazalo čebelarsko društvo, nas dovede k pogovoru o letošnjem čebelarskem uspehu.

Vobče letošnja čebelarska letina ni bila kaj povoljna. V januarju in februarju je nekoliko solnčnih dni privabilo čebele v naravo, potem mraz in burja, potem zopet lepo, da so v prezgodnjem času brstele mačice, leska, jelša i. dr. Komaj se je narava nekoliko razvila, že jo je zavila burja v sneg in mraz. Pomlad ni dala čebelam nič povoljne paše. Neprestano deževje je omejilo vse, da je bilo že z junijem treba pričeti s pitanjem, ker čebelna ljudstva so postala čudno mirna, kot bi otrpnila; bilo pa je obilno zalege, a hrane malo. Pozneje se je pojavilo polno voščenenih več, ki so se prerade naselile med oslabelede čebele. Izlegli črvi, naseljeni med satovjem, so prepregli še zalego čebel. Čebelarju, ki se ni dosti brigal za svojo žival in premalo polagal hrane, je izginil lepega dne oslabeledi roj. Čebele so izletele, Bog ve kam, ker v panju jih ni bilo več. Ostalim čebelam je pozneje nudila ajda nekaj paše, v nekaterih krajih pa jo je uničila toča tako, da so bili čebelarji prisiljeni peljati čebele drugam na pašo. — Omenim še to, da se je to leto pojavila osa (*Vespa vulgaris* — glej članek v št. 1. »Slovenskega Čebelarja«, 1918, str. 21!) v tako veliki množini, da je bila skrajno nadležna in nenasitna. — Vobče je bila letošnja čebelarska letina slaba. Fr. Zagorc.

¹ Naj se izpolnijo Vaše slutnje! — Op. uredn.

Podružnica Kamnik priredi svoj občni zbor v Kamniku dne 15. decembra 1918. ob 9. uri dopoldne v gostilni pri »Tomažu«, Velika ulica, s sledečim sporedom: 1. Volitev odbora. 2. Plačevanje članarin. 3. Razni nasveti. Člani naj se v obilnem številu udeležo.

Jak. Virjent,
tč. podpredsednik.

Čebelarska podružnica za Savinjsko dolino je priredila dne 25. avgusta svoje že tretje toletno poučno podavanje. Takrat smo se zbrali ob treh popoldne v prav lepem številu na prijaznem gričku pri gosp. Metelanu v Št. Jurju ob Taboru. Čebelarski potovalni učitelj gosp. Černej se spominja najpoprej morilne svetovne vojne, ki je ustavila za cela štiri leta naše delovanje. Upajoč na skorajšnji konec taiste smo čakali in čakali. Ko pa smo uvideli, da je nikakor noče biti konec — ter je žalibože menda tudi kmalu ne bo¹ — začeli smo se vseeno gibati, da čisto ne odrevenimo.

Zanimivo nas je nadalje povedel gospod podavatelj v one čase, ko si je človek udomačil čebelo, kako si je posnel po naravi prvotni panj, kako si je istega potem vedno izboljševal, da je končno izumil umeten premakljiv panj. Razlagal je zbranim — ker je bilo zlasti precej mladega naraščaja navzočega — prednosti taistega, posebno pa prednosti tople in mrzle stavbe, priporočujoč najnovjši, za kmečko prebivalstvo najpripravnejši Žnideršičev panj.

Čebelarski mojster gosp. Andrej Pikel nas je temeljito in praktično poučil o jesenskem združevanju čebel, zlasti v nepremakljivih panjih brez neusmiljenega morenja čebel, in kako si naj odbiramo plemenjake za prihodnje leto, in na kaj se nam je pri tem vse ozirati. Nato se je vršil prost razgovor na razna stavljena vprašanja, kjer si je lahko potolažil vsak svojo radovednost. Končno smo si temeljito ogledali vzorno urejen čebeljak gosp. Terglava pd. Metelana, ki je delo njegovih lastnih rok. V njem smo sploh spoznali pravega čebelarskega mojstra. Sam nam je razdejal en panj. Podavatelj pa nam je kazal vse potrebno in posebno. Naposled je združil gospodar še dve ljudstvi — eno je bilo namreč brezmatično — da smo vse tudi praktično videli, kar smo poprej slišali le iz ust.

Da sta gg. podavatelja vzbudila živo zanimanje za čebelarstvo, ki je v tem kraju že itak najbolj razvito v vsej Savinjski dolini, je dokaz, da se je prijavilo kljub temu, da se leto že nagiblje h koncu, okoli deset novih članov.

Hišni gospodar veleposestnik gosp. Metelan se zahvali podavateljema za zanimivo in praktično podavanje; vsem drugim pa za obilno udeležbo, a njegova vrla gospodinja pa ju v zahvalo za trud prav gostoljubno pogosti. Čast in hvala ji!
Tajnik.

¹ Takrat, ko ste to pisali, se je drevo, ki je hotelo prirasti do neba, že nagibalo, danes pa že leži na tleh! In zdaj bo — mir! — Op. uredn.

Listnica uredništva.

Cenjeni sotrudniki naj pošljejo svoje stvari vsaj do 8. decembra, da bo mogla iziti zadnja trojna številka do Božiča. — Gosp. J. J. v A. (Štajersko): Ali me hočeš napraviti za invalida? Bil si mi dvajset let desna roka, in zdaj v zadnjem letu vojne naj jo izgubim? Če si kaj bolan, se kmalu pozdravi!